

”MYYKÄÄ SAARENNE, RUTIKÖYHÄT KREIKKALAISET!”

Stephan Kaufmann

Se aika on taas koittanut! Kreikka tarvitsee lisää lainaa ja Euroopan hallitukset kiistelevät siitä, onko sen myöntäminen todella välttämätöntä ja kenen tulisi maksaa laskut. Saksassa on levinnyt laajalle näkemys, että Kreikka on itse syyllinen nykyiseen tilanteeseensa. Ensinnäkin se huijasi itsensä euroalueeseen, sitten hallitus käytti liikaa rahaa ja kansa työskenteli liian vähän – näin uskovat monet. Tämänkaltaisia piileviä nationalistisia tulkintoja ovat lietsoneet sekä saksalaiset poliitikot että media, joilla näyttää olevan loputtomasti neuvoja kriisin ”ratkaisemiseksi”. Kreikkalaisten esimerkiksi tulisi säästää enemmän, työskennellä ahkerammin ja myydä julkista omaisuuttaan – ja jos nämäkään keinot eivät auta, niin Kreikan tulisi vain erota euroalueesta ja julistaa itsensä konkurssiin. Typerää tässä on se, että kriisille tarjotut selitykset ovat virheellisiä, eivätkä tarjotut ehdotukset siitä selviämiseksi johda tavoiteltuihin tuloksiin.

Mistä kriisissä on kyse? Tilanteen virheelliset kuvaukset

1. ”Kreikalla on liikaa velkaa”
2. ”Rahoitusmarkkinat pelkäävät, että Kreikka tekee vararikon”

Miten kriisi syntyi? Paikkansapitämätöntä tutkimusta aiheesta

3. ”Kreikkalaiset ovat laiskoja”
4. ”Kreikkalaiset ovat jatkuvasti lomalla”
5. ”Me maksamme kreikkalaisten huikeat eläkkeet”
6. ”Kreikkalaiset elävät paksusti”
7. ”Kreikkalaiset ovat eläneet yli varojensa”
8. ”Kreikan valtio on paisunut liian suureksi”
9. ”Kreikka ei ole kilpailukykyinen”
10. ”Kreikkalaiset ovat korruptoituneita”

Tie eteenpäin? Vääriä ratkaisuja

11. ”Kreikkalaisten tulisi alkaa säästää, ennen kuin autamme heitä uudelleen”
12. ”Myykää saarenne, rutiköyhät kreikkalaiset!”
13. ”Luotonantajien tulisi maksaa laskut!”
14. ”Kreikan tulisi erota eurosta”
15. ”Kreikan on ansaittava rahoitusmarkkinoiden luottamus takaisin”

Saksan rooli: valheellinen ystävä

16. ”Haluamme olla kreikkalaisten ystäviä”
17. ”Ystäviä tulisi auttaa – mutta ei maksaa heidän velkojaan”
18. ”Ei saksalaisten veroeuroja Kreikalle!”
19. ”Me saamme maksaa Euroopan viulut!”

Loppukommentti

20. ”Kreikka huijasi itsensä euroon – ‘nyt maksamme hyväuskoisuudestamme’”

Mistä kriisissä on kyse? Tilanteen virheelliset kuvaukset

1. ”Kreikalla on liikaa velkaa”

Tosiasia: Rahoituskriisistä johtuen Kreikan valtionvelka kasvoi vuosina 2007-2010 115 prosentista 143 prosenttiin kansantuotteesta. Tämä niin sanottu velkasuhde (velan ja bruttokansantuotteen välinen suhde) todennäköisesti kohoaa yli 150 prosentin vuonna 2011. Vertailun vuoksi: Saksan velkasuhde on noin 85 prosenttia.

Asiayhteys: Pelkästään korkea velkasuhde ei selitä Kreikan ongelmia. ”Ei ole olemassa ‘oikeaa’ velkasuhdetta, ei teoriassa eikä käytännössä.”^[1] Italian velkasuhde on 120 prosenttia, Japani on ylittänyt 200 prosentin rajan suhteessa bruttokansantuotteeseen. Kummankaan näistä maista ei katsota joutuneen ”vararikoon”, mutta Kreikan katsotaan. Miksi? Koska rahoitusmarkkinat keinottelevat mahdollisuudella, että Kreikka ajautuu maksukyvyttömyyteen. Tämä on nostanut uusien velkojen korkotasoa niin paljon, että Ateena ei kykene enää lainaamaan uutta rahaa.^[2] Vertailun vuoksi: Ateenan on maksettava 25 prosentin korkoa kaksivuotisille valtion velkakirjoille, Italian vain 3 prosenttia ja Japanin vain 0,2 prosenttia (tilanne toukokuun lopussa 2011).

Ongelma on näin ollen korkotasossa, jota rahoitusmarkkinaspekulaatiot ovat työntäneet ylöspäin. Makrotalouspolitiikan instituutti (IMK) on laskenut, että jos Kreikan valtionvelan keskimääräinen korko putoaisi kolmeen prosenttiin, maan velkasuhde putoaisi 110 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2015 mennessä.^[3] Mutta jos korkotaso säilyy yhtä korkealla kuin nyt, Ateena ei kykene lainaamaan markkinoilta lisää rahaa. Se, onko Kreikka tämän jälkeen ”vararikossa”, riippuu siitä, haluavatko muut euromaat auttaa sitä myöntämällä lainoja. Näin kysymys ”konkurssista” on kysymys hallitusten poliittisista päätöksistä.

2. ”Rahoitusmarkkinat pelkäävät, että Kreikka tekee vararikon”

Tosiasiat: Kreikan lainojen arvo rahoitusmarkkinoilla on romahtanut. Kääntäen, näiden lainojen tuotto (ks. alaviite 2) on kasvanut.

Asiayhteys: Rahoitusmarkkinat eivät ”pelkää” mitään. Ne eivät ole ihminen, jolla on tunteita ja pelkoja. Ne eivät myöskään ole mikään objektiivinen taho, joka analysoi jonkin maan taloudellista tilaa tosiasiapohjaisesti. Rahoitusmarkkinat eivät ole muuta kuin kaikki ne sijoittajat, jotka yrittävät ansaita rahoitussijoituksilla niin paljon rahaa kuin mahdollista. ”Kuka tahansa, joka todella pelkää

Kreikan joutumista konkurssiin, ei sijoita Kreikan valtion arvopapereihin. Kaikki muut toivovat, että Hellas pelastetaan ja että näin päästään keräämään valtavia korkovoittoja.”[4]

Miten kriisi syntyi? Paikkansapitämätöntä tutkimusta aiheesta

3. ”Kreikkalaiset ovat laiskoja”

Tosiasiat: Kreikkalaiset tekevät paljon työtä. Tosiasiallinen työviikko – lounasajat siitä vähennettynä – ennen kriisiä oli Eurostatin mukaan 44,3 tuntia. Saksassa vastaava lukema oli 41 tuntia; EU:n keskiarvo oli 41,7 tuntia.[5] Ranskalaispankki Natixis päätyi tulokseen, että keskimääräinen työtuntimäärä vuodessa oli Saksassa kaikkiaan 1 390 tuntia, kun taas kreikkalaiset työskentelevät keskimäärin 2 119 tuntia vuodessa.[6]

Asiayhteys: ”Saksallakin on paljon velkoja – mutta me pystymme maksamaan ne, koska nousemme aikaisin ja teemme koko päivän töitä.”[7] Sen lisäksi, että kreikkalaiset työskentelevät paljon – ja sen lisäksi, että vapaa-aika ei välttämättä ole paha asia ja työ hyvä asia – on täysin virheellistä etsiä syytä jonkin maan kriisinajautumiselle viittaamalla kyseisen maan väestön työteliäisyyteen. Kreikkalaiset eivät voi valita tekevänsä enemmän töitä kriisin ratkaisemiseksi, vaan päinvastoin kriisin vuoksi monien kreikkalaisten on pakko lopettaa työnteko kokonaan. Huhtikuussa 2011 oli virallinen työttömyysaste 16,5 prosenttia, ja kolmannes nuorista oli ilman palkkatyötä vuoden 2010 lopussa. Viime kuukausina valtion virkailijoiden määrää on vähennetty 83 000:lla. Näin ollen on selvää, ettei ”laiskuus” ole kriisien syynä, vaan että kriisit tuhoavat työpaikkoja. Tämä mekanismi on toiminut toiseen suuntaan Saksassa: talouden nousu vähensi työttömyyden 6,0 prosenttiin huhtikuussa 2011.

4. ”Kreikkalaiset ovat jatkuvasti lomalla”

Tosiasiat: EU-säätiö Eurofoundin mukaan kreikkalaisilla työntekijöillä on oikeus keskimäärin 23 lomapäivään vuodessa. Saksalaiset pääsevät nauttimaan 30 vuosittaisesta lomapäivästä – lukema on Euroopan huippua. Ja saksalaiset ovat huipulla ”vielä silloinkin, kun mukaan otetaan yleiset vapaapäivät.”[8]

Asiayhteys: ”Yhteisvaluutta ei ole mahdollinen, kun jotkut ovat lomalla hyvin paljon ja jotkut hyvin vähän”, sanoi Saksan liittokansleri Angela Merkel toukokuun puolivälissä 2011. Kyseessä on ”laiskuus”-syytöksen versio, ja sekin on yritys selittää kriisi kreikkalaisten oletetusta vastuuttomasta

toiminnasta johtuvaksi. Samalla liittokansleri kehaisee omaa kansaansa sanoen, että ”me” olemme hyvässä taloudellisessa asemassa, koska ”me” teemme niin paljon työtä.

5. ”Me maksamme kreikkalaisten huikeat eläkkeet”[\[9\]](#)

Tosiasiat: OECD:n mukaan saksalaismiehet jäävät eläkkeelle keskimäärin 61,5 vuoden iässä, kun Kreikassa vastaava ikä on 61,9. Missään tapauksessa emme voi puhua ”huikeista eläkkeistä”: keskimääräinen eläke on Kreikassa noin 55 prosenttia euroalueen keskiarvosta, ja vuonna 2007 se merkitsi 617 euroa kuukaudessa. Kaksi kolmasosaa Kreikan eläkeläisistä joutuu tulemaan toimeen alle 600 eurolla kuussa.

Asiayhteys: ”On tärkeää, että Kreikan, Espanjan ja Portugalin kaltaisissa maissa ihmisten ei tulisi voida eläköityä aikaisemmin kuin Saksassa”, sanoi liittokansleri Merkel toukokuun puolivälissä 2011. Ja siltikin sanomalehti BILD ja liittokansleri Merkel varmasti ovat selvillä kreikkalaisten eläkeläisten todellisesta tilanteesta. Ilmeisestikään mainitut tahot eivät piittaa tosiasioista, ja heidän soveltamansa ajattelutavan mukaan jokainen eläkevuosi ja eläke-euro on ylellisyyttä maassa, joka on kriisin kurimuksessa.

6. ”Kreikkalaiset elävät paksusti”

Tosiasiat: Palkkataso Kreikassa on vain noin 73 prosenttia euroalueen keskiarvosta. ”Ammattiliittoja lähellä olevan Saksan palkansaajien tutkimuslaitoksen tietojen mukaan neljännes kaikista kreikkalaisista työntekijöistä ansaitsee vähemmän kuin 750 euroa kuukaudessa.”[\[10\]](#) Esimerkiksi opettajat ansaitsevat 15 vuoden palveluksen jälkeen 40 prosenttia vähemmän kuin Saksassa[\[11\]](#) – ja tämä siis ennen kriisiä. Eurostatin mukaan ennen kriisiä viidennestä kreikkalaisista uhkasi köyhyys, ja 25 prosenttia kreikkalaista asui asunnoissa, jotka olivat liian pieniä niissä asuvaan ihmismäärään nähden (vastaava luku Saksassa: 7 prosenttia).

Asiayhteys: Tässä kriisin ”selityksessä” lisätään ”laiskuus”-syytökseen syytös ”mässäilystä”. Kuten ”laiskuuden” ja ”huikeiden eläkkeiden” kohdalla, tässäkin yritetään soveltaa näennäisen pätevää maalaisjärkeä talouden kokonaisuuteen. Halutaan sanoa, että meidän vain pitää tehdä kovemmin työtä ja säästää ahkerasti, ja kaikki korjaantuu. Näin voidaan selittää sekä pienet että suuret kriisit. ”Meidän olisi vain tarvinnut kysyä keneltä tahansa perheenäidiltä, jonka on pidettävä huolta taloudesta”, neuvoi Merkel. ”Hän olisi suonut meille seuraavan viisauden: kukaan ei voi elää yli varojensa ikuisesti.” Tässä se, mikä on kansainvälisen kriisin sydämessä.”[\[12\]](#) Ja kuitenkin latteuksien ja todellisuuden ero on riittävän selvä. ”Ahkera työskentely” ei käännä taloutta nousuun, vaan en-

nemminkin totta on päinvastainen – talouden nousu tuo mukanaan uusia työpaikkoja. ”Säästäväisyys” voi johtaa tuhoon (vrt. Kreikka), ja uudet velat taas saattavat auttaa vaikeiden aikojen yli (kuten Saksassa viimeisimmän kriisin aikana).

7. ”Kreikkalaiset ovat eläneet yli varojensa”

Tosiasiat: Ateenan hallitukset ovat vuosien ajan käyttäneet rahaa enemmän kuin ovat keränneet. Vuosina 2000–2007 maan budjettialijäämä oli 4–7 prosenttia bruttokansantuotteesta.

Asiayhteys: Lähes jokainen hallitus ”elää yli varojensa”, siis kuluttaa varoja enemmän kuin kerää. Niinpä Saksan hallituksen budjettialijäämä vuosina 2000–2007 oli 1,6 ja 4,0 prosentin välillä suhteessa bruttokansantuotteeseen. Ongelma Kreikan kohdalla ei ollut niinkään uusi velka, vaan se tosiasia, että rahoitusmarkkinat alkoivat jossain vaiheessa keinotella Ateenaa vastaan, mikä puski uusien lainojen korkotason liian korkealle (ks. yllä). Sama voi tapahtua sellaisellekin maalle, jolla ei ole suurta alijäämää – tämän osoittaa Irlannin tapaus: maalla ei viimeisen vuosikymmenen aikana ollut budjettialijäämiä vaan enimmäkseen ylijäämiä. Silti se joutui rahoitusmarkkinoiden uhriksi, ja EU:n ja IMF:n oli käytettävä 85 miljardia euroa sen pelastamiseen.

”Myös Saksassa olla paljon velkoja, mutta me kykenemme maksamaan ne... koska me säästämme aina osan tuloistamme pahan päivän varalle”, kirjoitti sanomalehti BILD.[\[13\]](#) BILD on väärässä, jos se haluaa soveltaa tätä perustelua valtiotasolla. Myös Saksan valtiolla on aiemmin ollut nettovelkaa, eikä se ole ”säästänyt”. Jos katsomme talouden kokonaisuutta, on perustelussa jonkin verran perää: Saksan noin 2 000 miljardin suuruista valtionvelkaa tasapainottavat kaikkiaan 7 400 miljardin arvoiset varat.[\[14\]](#) Nämä eivät kuitenkaan ole ”meidän” varojamme, vaan ne ovat suurimmaksi osaksi keskittyneet muutamien rikkaiden käsiin. Niistä olisi valtiolle jotakin hyötyä ainostaan silloin, jos ne olivat sen käytettävissä – ts. jos se verottaisi niitä. Näin ei kuitenkaan ole tapahtumassa, sillä omaisuusvero lakkautettiin 1997.

8. ”Kreikan valtio on paisunut liian suureksi”

Tosiasiat: Kreikan valtion menot suhteessa bruttokansantuotteeseen olivat 48 prosenttia vuonna 2008, kun vastaava lukema Saksassa on 44 prosenttia.

Asiayhteys: Tilanne oli eri ennen kriisiä. Kreikan valtion menot suhteessa BKT:hen laskivat vuosien 2000 ja 2006 välillä 47 prosentista 43 prosenttiin ja olivat mainitulla aikavälillä alempana kuin Saksan vastaava lukema.[\[15\]](#) Tilanne ei muuttunut ennen kuin talous kääntyi laskuun talouskriisin aikana. Näin Kreikan valtion menojen ”paisuminen” menee taantumana eikä suinkaan helleenien

tuhlailun tiliin. Tämän lisäksi Ruotsissa valtion menojen suhde bruttokansantuotteeseen on ollut 51 ja 55 prosentin välillä jo kymmenen vuotta, eikä maa ole konkurssissa.

9. ”Kreikka ei ole kilpailukykyinen”

Tosiasiat: Itse asiassa Kreikan vienti kasvoi 200 prosentilla vuosina 1990-2008, joten maa menestyi maailmanmarkkinoilla. Toisaalta Kreikalla on ollut suuri kauppataaseen alijäämä jo vuosia, 14 prosenttia BKT:stä vuonna 2009. Se merkitsee, että Kreikka tuo enemmän kuin vie. Pääselitykseksi tälle on tarjottu sitä, että palkankorotukset ovat olleet liian suuria, minkä vuoksi palkkojen tulisi nyt laskea, jotta maa olisi jälleen kilpailukykyinen.

Asiayhteys: Kilpailukyky ei ole kansantalouden ominaisuus – se ei ”ole” varsinaisesti mitään. Käsite viittää vain tiettyyn suhteeseen. Työvoimakustannukset Kreikassa kyllä kasvoivat vuosina 2000–2010 lähes 40 prosenttia,[\[16\]](#) mutta tämä oli ongelma vain, koska työvoimakustannukset muissa maissa kasvoivat vähemmän, ja näiden maiden yritykset siis nauttivat kustannusedusta maailmanmarkkinoilla. Saksa oli palkoissa säästämisen asiantuntija koko Euroopassa; maan työvoimakustannukset nousivat vain 5 prosenttia, kiitos työehtosopimusneuvotteluisa sovittujen maltillisten palkankorotusten. Tuloksena tästä oli korkea vientilylijäämä Saksassa ja tuontilylijäämä Kreikan, Portugalin, Irlannin ja Espanjan kaltaisissa maissa. Saksan menestys oli siis vain euroalueen reuna-alueiden tilanteen peilikuva, koska Saksa ei olisi saavuttanut ylijäämää, jos Kreikassa, Espanjassa ja Portugalissa ei olisi ollut alijäämää. Näin Saksan vientihyökkäys salli sen täyttää kirstunsa naapureidensa kustannuksella. Saksalla on ”terveitä liikeyrityksiä, joiden tuotteita kysytään ympäri maailmaa”, BILD hehkutti.[\[17\]](#) ”Kadunmiehen äänitorven” ei tulisi kuitenkaan unohtaa, että Saksan vientimenestyksen rahoittivat työläisten uhraukset. Kun palkat laskivat, tai kasvoivat vain niukasti, on yksityinen kulutus Saksassa liikkunut tuskin tuumaakaan viimeisen kymmenen vuoden aikana.[\[18\]](#) Ja vielä yksi seikka: Maailman talousfoorumi määritteli kilpailukyvyn ”instituutioiden, politiikan ja maan tuottavuuden tason määrittävien tekijöiden yhdistelmäksi... tuottavuuden taso myös määrittää sijoitusten tuoton”.[\[19\]](#) Näin kaikki valtiot mittaavat itseään: Mistä voidaan saada parhaimmat tuotot sijoituksille? Kysymys on kuitenkin, onko tämä hyvä mittayksikkö ihmisten maailmanlaajuiselle hyvinvoinnille.

10. ”Kreikkalaiset ovat korruptoituneita”

Tosiasiat: On totta, että veropetokset ja veronkierto ovat yleisempiä Kreikassa kuin muissa maissa ja että ”korruptiota on kaikkialla”.[\[20\]](#) Varjotalouden kooksi arvioidaan 25 prosenttia taloudesta

(vertailun vuoksi: Saksassa vastaava lukema on noin 15 prosenttia[21]) ja veropetosten suuruudeksi arvioidaan 20 miljardia euroa vuosittain.[22]

Asiayhteys: Veropetokset ja korruptio ovat todellakin suuri ongelma Kreikalle. Tässä suhteessa on mainittava kolme seikkaa: vetopetos on eräänlaista tulojen uusjakoa valtiolta yksityiselle sektorille. Näin raha ei sinänsä ”katoa”, eikä tämä perustelu auta meitä kriisin selittämisessä. Toiseksi:

”Entinen pääministeri Kostas Karamanlis oli vastuussa Kreikan sotkuista. Hän oli lähellä liittokansleri Angela Merkelä EU:ssa. Merkelin onnistui useita kertoja murtaa etelän maiden rintama eräiden tärkeiden EU-päätösten osalta siihen halukkaiden kreikkalaisten avustuksella. Karamanlis oli aina valmis tekemään sopimuksia, ja vastapalvelukseksi Kreikan ei tarvinnut huolehtia leväperäistä talouspolitiikkaa koskevista kriittisistä kysymyksistä.” Näin kirjoitti saksalaisen talouslehti Handelsblattin entinen päätoimittaja.”[23]

Kolmanneksi myös suuret saksalaisyritykset hyötyivät Kreikan talouden pimeästä puolesta.

”Vuoden 2008 jälkeen useat oikeusjutut ovat dokumentoineet, että saksalaisyhtiöt Siemens, Ferrostaal-MAN ja Deutsche Bahn AG ostivat kreikkalaispolitiikkoja suureelliseen tyyliin ja ‘rahoittivat’ itselleen hyödyllisiä poliittisia päätöksiä lähes 15 miljardilla eurolla. Tällä tavoin pelkästään Siemens Group ‘sijoitti’ lähes 15 miljoonaa euroa vuodessa Kreikkaan kymmenen vuoden ajan 1990-luvun puolivälistä lähtien saadakseen puolelleen poliitikkoja molemmista tärkeistä puolueista, Nea Dimokratiasta ja PASOK:ista, tai vaikuttaakseen heihin.”[24]

Ja neljänneksi: Jos mittarina käytetään Transparency Internationalin korruptioindeksiä, Kreikka todellakin on paljon korruptoituneempi maa kuin Saksa. Kreikassa on kuitenkin huomattavasti vähemmän korruptiota kuin Indonesian tai Kiinan kaltaisissa maissa, joilla menee taloudellisesti hyvin.

Tie eteenpäin? Vääriä ratkaisuja

11. ”Kreikkalaisten tulisi alkaa säästää, ennen kuin autamme heitä uudelleen”

Tosiasiat: Vuonna 2010 Kreikan budjettialijäämä oli noin 10,5 prosenttia bruttokansantuotteesta. Ateena lupasi pienentää vajeen 7,5 prosenttiin vuonna 2011. Tämä ei todennäköisesti onnistu, ja seurauksena lainojen korkotasoa pääomamarkkinoilla ei laske eikä Kreikka pysty saamaan uutta lainaa vuonna 2012, kuten on suunnitellut. Siksi on alettu harkita muiden valtioiden Kreikalle myöntämää uutta tukea, jotta se pysyisi maksukykyisenä.

Asiayhteys: Ei ole oikein päätellä vain vuoden 2011 korkeasta budjettialijäämästä, että Kreikka ei ole säästänyt. Todellisuudessa Kreikka säästää äärimmäisen paljon. Leikkauksien vuoksi kreikkalaiset ovat menettäneet keskimäärin lähes 20 prosenttia tuloistaan vuoden 2010 alusta lukien.[\[25\]](#) ”Mikään muu teollisuusmaa ei ole pienentänyt rakenteellista alijäämäänsä niin paljon yhden vuoden aikana viimeiseen 25 vuoteen”, myönsi jopa luottoluokitusyhtiö Fitch.[\[26\]](#) Berenberg Bank pitää Ateenan leikkausohjelmaa ”todennäköisesti kovimpana rahoitussopeutuksena, joka länsimaisessa maassa on koskaan tehty”.[\[27\]](#)

Vuoden 2011 todennäköisesti suunniteltua korkeampi alijäämä ei liity Ateenan tuhlailuun. Menot eivät ole liian suuret, vaan tulot ovat liian pienet. Tämä taas liittyy rankkoihin leikkauksiin. Talous kärsii, kun valtio säästää vähentämällä palkkoja ja eläkkeitä. Esimerkiksi yksityinen kulutus oli 18 prosenttia alhaisempi maaliskuussa 2011 kuin vuotta aiemmin, ja samalla aikavälillä 65 000 yritystä meni konkurssiin. Koko vuoden aikana bruttokansantulon aleneman odotetaan olevan lähes 4 prosenttia. Lopputulos on, että veroja maksetaan vähemmän. Tammi-huhtikuussa 2011 verotulot olivat 7 prosenttia matalammat kuin vuotta aiemmin samalla aikavälillä. Kaiken kaikkiaan Kreikan veroviranomaiset ovat keränneet 1,2 miljardia euroa odotettua vähemmän. Näin ei ole kyse Ateenan ylimitoitetusta kulutuksesta, vaan leikkaustoimista itsestään. ”Emme epäile, etteikö Kreikan talous kestäisi aggressiivista ja pitkällistä rahoitussopeutusta.”[\[28\]](#)

12. ”Myykää saarenne, rutiköyhät kreikkalaiset!”[\[29\]](#)

Tosiasiat: On arvioitu, että Kreikan valtiolla on omaisuutta 270–300 miljardin euron arvosta. Nämä ovat suurimmaksi osaksi kiinteistöjä, mukaanlukien saarilla.

Asiayhteys: Kreikan hallitus ei vain istu omaisuutensa päällä, vaan on jo aloittanut laajan yksityistämisohjelman, joka koskee tietoliikenneyhtiöitä, sähkölaitoksia, satamia ja suurta joukkoa monenlaisia kiinteistöjä. Näin tekemällä Ateena pyrkii keräämään koko 50 miljardia euroa vuoteen 2015 mennessä. Ohjelmassa on kuitenkin monia ongelmakohtia. Koska Kreikan on pakko myydä, se saa omaisuudestaan vain huonoja hintoja. Ostajat – kansainväliset suuryhtiöt – koettavat käyttää Kreikan hätätilaa hyödykseen. Toiseksi, jos valtio myy kannattavia yrityksiä, niiden tuoma tulo menetetään. Lopputulos:

”Kansainvälisen valuuttarahaston kokemus lukuisista vakautusohjelmista on osoittanut, että (yksityistäminen) on äärimmäisen riskialtis strategia... Vaaditaan paljon aikaa, että voidaan varmistaa, että siihen liittyvät toimenpiteet toteutetaan huolellisesti, ja aikaa Kreikalla ei juuri nyt ole. Yksityistämiset eivät siis ole kovin soveliaita hätätoimenpiteiksi.”[\[30\]](#)

13. ”Luotonantajien tulisi maksaa laskut!”

Tosiasiat: Kreikan valtiolla on noin 350 miljardia euroa velkaa. Luotonantajat ovat: kreikkalaiset pankit (23 %), muut kreikkalaiset luotottajat (20 %), euroalueen hallitukset (12 %), Euroopan keskuspankki (18 %), Kansainvälinen valuuttarahasto (4 %), muut ulkomaiset luotottajat/pankit (23 %).[\[31\]](#) Lainoittajat voisivat pidentää joitakin lainoja Kreikan pelastamiseksi.

Asiayhteys: Kuulostaa reilulta, koska silloin sijoittajat ottaisivat osaa Kreikan velan vähentämiseen. Samanaikaisesti siihen liittyy suuria riskejä. Ensinnäkin se johtaisi pankkien merkittäviin tappioihin. ”Jos Kreikan lainoja leikattaisiin 50 prosenttia, se merkitsisi 25 miljardin euron taakkaa pelkäättään saksalaispankeille” (IMK: Velkaleikkauksista enemmän haittaa kuin hyötyä, toukokuu 2010). Toiseksi se merkitsisi Kreikan päävelkojien, kreikkalaisten pankkien tuhoa. Kolmanneksi, jos euroalue sallii jonkin jäsenmaansa ajautua konkurssiin, menettäisivät muutkin maat luottoluokitustaan. ”Huoli Kreikasta leviäisi muihin reuna-alueen maihin ja johtaisi niiden velkakirjojen myyntiin” (DZ Bank, korkomarkkinat, 9.5.2011). Ongelma voisi näin levitä Espanjaan, jonka talous on yli kaksi kertaa suurempi kuin Kreikan, Portugalin ja Irlannin taloudet yhteensä.[\[32\]](#) Se merkitsisi varmasti euroalueen, Saksan talouden selkärangan, loppua. Kreikan velkatilanteen helpottaminen sijoittajien kustannuksella tulee olemaan vaikeaa niin kauan kuin Eurooppa on riippuvainen sijoittajien hyvästä tahdosta. Ja vielä yksi kommentti: Kreikan valtionvelka ei ole suuri ongelma euroalueelle. Sen kokonaismäärä, 350 miljardia euroa, on vain 3,7 prosenttia alueen bruttokansantuotteesta.

14. ”Kreikan tulisi erota eurosta”

Tosiasiat: Euroalue voisi yrittää päästä eroon Kreikka-ongelmasta erottamalla sen euroalueesta ja näin estää ongelman leviämisen muihin maihin. Toisaalta Kreikka voisi ottaa drakman uudelleen käyttöön ja devalvoida sen arvon. Näin Kreikan vientituotteet halpenisivat ja maa voisi yrittää päästä ulos kriisistä vientiä lisäämällä.

Asiayhteys: Ratkaisulla on kaksi vakavaa heikkoutta. Ensinnäkin jos Ateena ottaa drakman uudelleen käyttöön, sen arvo suhteessa euroon laskisi huomattavasti. Mutta hallituksen (samoin kuin kreikkalaisten pankkien, yhtiöiden ja yksityisten kotitalouksien) velat olisivat edelleen euromääräisiä. Seurauksena tästä olisi, että velkojen suuruus kasvaisi nopeasti ja velkaongelma räjähtäisi. Se taas merkitsisi Kreikan vararikkoa, ja ”pankkijärjestelmä romahtaisi lähes varmasti”.[\[33\]](#) Tässä tapauksessa Kreikan ulkomaisten velkojien – erityisesti saksalaisten ja ranskalaisten pankkien – pitäisi mitätöidä myöntämänsä velat. Toiseksi Kreikan erottaminen tarkoittaisi luopumista äänettömästä lupauksesta, että euroalueen olemassaolo jatkuu, mikä aiheuttaisi valtavan keinotteluallon euroa

vastaan. ”Suunnitelma eurosta maailmanvaluuttana, joka voisi kilpailla dollarin kanssa, olisi epäonnistunut.”[\[34\]](#)

15. ”Kreikan on ansaittava rahoitusmarkkinoiden luottamus takaisin”

Tosiasiat: Saadakseen lainahanat jälleen auki ja tullakseen riippumattomaksi EU-avusta Ateenan täytyy saada rahoitusmarkkinoilta rahaa kohtuullista korkoa vastaan. Jotta näin tapahtuisi, sijoittajien on alettava jälleen uskoa rahojensa olevan turvassa ja tuottamassa Kreikassa, ts. että he pystyvät tekemään siellä hyviä voittoja.

Asiayhteys: Yllä annettu kuvaus vastaa melko hyvin tilannetta – ja osoittaa selvästi, millaiset ovat valta-asetat kolme vuotta kestäneen rahoituskriisin jälkeen. Kaikki teollisuusmaat yrittävät saavuttaa ”rahoitusmarkkinoiden luottamuksen” panemalla toimeen leikkausohjelmia, palkanalennuksia, veronkorotuksia ja lisäämällä ”kilpailukykyä”. Se osoittaa, että markkinoiden valta on säilynyt koskemattomana. Kun rahoituskriisin alussa sanottiin, että ”rahoitusmarkkinoita tulisi rajoittaa”, tai ne olisi ”pantava kahleisiin”, niin nyt rahoitussijoittajien vaatimukset tuottavuudesta ja valtioiden vakaudesta ovat jälleen se mittatikku, joita maat soveltavat. Markkinat hallitsevat, ja politiikka taipuu niiden vaatimuksiin.

Saksan rooli: valheellinen ystävä

16. ”Haluamme olla kreikkalaisten ystäviä”[\[35\]](#)

Ystävyys on ihmisten välinen tunne, eikä se määritä poliittisten koneistojen välisiä suhteita. Usein tietenkin puhutaan ”ystävävaltioista” kuvainnollisessa mielessä, mutta tämä ei viittaa niinkään ystävyssiteisiin vaan ennemminkin joidenkin valtioiden ajamiin yhteisiin tavoitteisiin. Tässä tapauksessa Kreikan ja Saksan yhteinen etu löytyy nopeasti: yhteisvaluutta euro. Mutta siinä missä Ateena on taistellut estääkseen talouttaan romahtamasta, on Saksan hallitus pyrkinyt pääsemään eroon Kreikka-ongelmasta niin halvalla kuin mahdollista. Kun raha astuu kuvaan, ystävyys lentää ulos ikkunasta.

17. ”Ystäviä tulisi auttaa – mutta ei maksaa heidän velkojaan”

Tosiasiat: Toukokuun 15. päivänä 2011 oli Anne Willin sunnuntai-illan TV-ohjelmassa aiheena: ”Miljardeja euroköyhimyksille – riskeeraako hallitus meidän rahamme?” Ohjelma alkoi kysymällä asiaa tavallisilta ihmisiltä, ja kysymykset olivat seuraavat: ”Auttaisitko naapuriasi tai ystävääsi, jos he olisivat talousvaikeuksissa?” Suurin osa vastasi: ”kyllä”. Seuraava kysymys oli: ”Tarjoaisitko

heille myös lainavakuuksia?”, ja siihen suurin osa vastasi: ”en”. Näin päästiin illan pääkysymykseen: ”Tulisi poliitikkojen sallia tehdä jotain, mitä itse emme yksityiselämässämme tekisi, siis myöntäisi suurimittaisia takuita muiden ottamille lainoille?” Vuodesta 2013 eteenpäin Saksa antaa lähes 168 miljardia euroa takuita ja lähes 22 miljardia käteistä pitkän aikavälin Euroopan vakausmekanismiin (EVM); summat maksetaan vähitellen vuosina 2013–2017.

Asiayhteys: ”Meidän” saksalaisten ei siis pitäisi antaa takuita kreikkalaisille, mutta silti ”me” annamme takuita jatkuvasti ilman että kukaan kysyy meiltä mitään. Esimerkistä käyvät kotimaiset rahoituslaitokset, mikä kävi rahoituskriisin pyörteissä ilmi: kun Saksan pankkien luottoluokitus oli vaarassa, viranomaiset syöksyivät apuun tarjoten apua ja takuita. Saksan osuus Kreikan talousavustusta on tähän mennessä ollut noin 22,4 miljardia euroa, mutta saksalaispankeille annettu apu on ollut merkittävästi suurempaa. Bundesbankin mukaan rahoitussektorille annettu tuki kasvatti pelkästään vuonna 2010 valtionvelkaa 241 miljardilla eurolla.[\[36\]](#)

18. ”*Ei saksalaisten veroeuroja Kreikalle!*”[\[37\]](#)

Tosiasiat: Saksan ensimmäinen tukipaketti Kreikalle vuonna 2010 oli noin 22 miljardia euroa.

Asiayhteys: Alexander Dobrindt on oikeassa: paljon puhuttu veronmaksaja ei ole se, joka ”auttaa” Kreikkaa. Saksan hallitus ei ota Ateenalle annettavia rahoja valtion budjetista tai verotuloista, vaan lainaa rahat 1–3 prosentin korolla lainatakseen ne eteenpäin kriisitilassa oleville maille – rangais-tuskorkojen kera. Ateenan on maksettava ”avusta” 4,2 prosentin korkoa; Irlanti maksaa 5,8 prosenttia, ja Portugalin korko on 5,5 ja 6 prosentin välillä. Saksalaisen ”veronmaksajan” kannalta lainat ovat hyvä liiketoimi. Korkotasojen ero merkitsee, että maahan virtaa noin 500 miljoonaa euroa[\[38\]](#) – sillä edellytyksellä, että kriisimaat maksavat velkansa takaisin. Tässä mielessä BILD on oikeassa julkaistessaan otsikoita kuten ”Kreikkalaiset, ette saa meiltä mitään!”[\[39\]](#) Asia on täysin päinvas-toin: juuri kreikkalaiset joutuvat viime kädessä maksumiehiksi.

19. ”*Me saamme maksaa Euroopan viulut!*”[\[40\]](#)

Tosiasiat: Ks. kohdat 17 ja 18.

Asiayhteys: Kun Saksan hallitus myöntää Kreikalle apua lainojen muodossa, ei tätä rahaa ole ”an-nettu pois”. Se tulee takaisin korkojen kera. Reunamaiden velkakriisistä on kuitenkin muutakin hyö-ttä Saksalle, koska Saksan valtion velkakirjoja pidetään sijoittajien keskuudessa ”turvasatamina”. Lopputulos on, että kaikki sijoittajat ovat valmiita ostamaan Saksan valtion velkakirjoja. Tästä syys-

tä Saksan hallituksella ei ole vaikeuksia löytää rahoittajia, jos se haluaa lainata rahaa. Se tarkoittaa, että Saksan hallituksen maksamat korot ovat hyvin alhaisia. Aikaisemmin talouden nousukauden aikana Saksan hallituksen oli maksettava lainoittajilleen korkeampaa korkoa, mutta nyt kun eurokriisi on saanut Saksan valtion velkakirjat näyttämään houkuttelevilta, on myös niiden korkotaso laskenut. Valtiovarainministeriölle koituvien säästöjen on arvioitu olevan 3,5 miljardia euroa vuodessa.[\[41\]](#) Sivumennen sanoen Kreikan, Irlannin tai Portugalin kaltaisille maille annettava ”apu” ei ole mikään ystävyuden nojalla annettu lahjoitus, vaan yritys estää vahinkojen leviäminen. Euroryhmä lausui tämän julki suoraan euron suojelijaa, EVM:ää koskevassa päätöksessään maaliskuussa 2011: ”Euroa valuuttanaan käyttävien jäsenvaltioiden tulee perustaa vakausmekanismi, joka aktivoituu silloin kun se on välttämätöntä koko euroalueen vakauden varmistamiseksi.” Se tarkoittaa, että kriisitilassa oleville valtioille annettuja lainoja ei ole tarkoitettu näiden valtioiden auttamiseen vaan muun euroalueen suojelemiseen ylivelkaantumisen seurauksilta. Se on tarkoitettu suojelemaan velkojia velallisilta.

Loppukommentti

20. ”*Kreikka huijasi itsensä euroon – ‘nyt maksamme hyväuskoisuudestamme’*”[\[42\]](#)

Tosiasiat: Kreikan budjettialijäämä on ollut EU:n ylärajan – kolme prosenttia BKT:sta – yläpuolella vuodesta 1997 lähtien – jopa vuosina 1997–1999, jotka olivat keskeisiä euroalueen jäsenyydestä päätettäessä.

Asiayhteys: Kreikkalaisten ”huijaus” oli virallisesti tunnustettu asia jo 2004. Maata ei kuitenkaan suljettu ulkopuolelle eikä käyttöön otettu minkäänlaisia rangaistuksia, kuten EU-tukien karsimista. Miksi ei? Tätä voidaan vain pohdiskella. Kreikassa oli vuodesta 2004 eteenpäin vallassa Kostas Karamanlis, ja hän on Saksan liittokansleri Angela Merkelin läheinen liittolainen (ks. kohta 10, ”Kreikkalaiset ovat korruptoituneita”). Tämän lisäksi euroalueen mahtivaltioiden – kuten Saksan ja Ranskan – tavoitteena oli saada mukaan niin monta maata kuin mahdollista, jotta valuutan taakse saataisiin mahdollisimman paljon uskottavuutta; eurohan on dollarin haastaja, ja dollarin takana on Yhdysvallat ja neljännes maailmantaloudesta. Lisäksi Kreikan mukaantulon myötä euroalue levisi kohti geopoliittisesti tärkeää Lähi-Itää, ja voi olla, että tästä syystä IMF ja EU suurelta osin säästivät Kreikan puolustusbudjetin vuoden 2010 leikkauksilta, huolimatta siitä, että se on ”(prosenttiosuutena koko budjetista) 2,5 kertaa korkeampi kuin Saksassa ja kaksinkertainen EU:n keskiarvoon ver-

rattuna. Erityisesti ranskalaiset ja saksalaiset asetehtaat, kuten myös näiden maiden hallitukset, ovat tukeneet Turkin ja Kreikan järjestelmällistä varustelua jo 1980-luvulta lähtien.”[\[43\]](#)

Teksti on alunperin kirjoitettu ”Puhutaan vaihtoehtoista...” -hankkeen pohjalta yhteistyössä Rosa Luxemburg -säätiön lehdistötoimiston [press department] kanssa. Käännöksen pohjana toiminut englanninkielinen versio (pdf) on ladattavissa [täältä](#), saksankielinen versio (pdf) [täältä](#).

Yhteydet:

Rosa-Luxemburg-Stiftung

Dr. Sabine Nuss, Dr. Lutz Brangsch

Franz-Mehring-Platz 1, 10243 Berlin

Phone 030 44310-448, www.rosalux.de

Viitteet

[\[1\]](#) BHF-Bank Wirtschaftsdienst, 4.6.2011.

[\[2\]](#) Yksinkertainen esimerkki valaisee, miten tämä toimii: Kreikka lainaa miljoona euroa kiinteällä viiden prosentin korolla per vuosi (= 50 000 euroa). Velkakirja myydään markkinoilla, ja sen arvo romahtaa. Sen hinta putoaa miljoonasta puoleen miljoonaan. Viiden prosentin korko (=50 000 euroa) säilyy kuitenkin muuttumattomana. Näin velkakirja tuottaa lainanantajalle kymmenen prosentin tuoton (50 000 euroa 500 000 eurosta). Jos Ateena nyt haluaa ottaa uutta lainaa, perustuu siltä vaadittu korkotaso vanhan lainan tuottoon. Jos se haluaa lainata uutta rahaa, on sen tarjottava lainoittajille 10 prosentin korkoa.

[\[3\]](#) IMK: Schuldenschnitt bringt mehr Nachteile als Vorteile, Mai 2010.

[\[4\]](#) Berliner Zeitung 27.4.2010.

[\[5\]](#) Handelsblatt 2.5.2005.

[\[6\]](#) Natixis, Flash Économie 30.5.2011.

[\[7\]](#) BILD 5.3.2010.

[\[8\]](#) Spiegel Online 18.5.2011.

[\[9\]](#) BILD 27.4.2010.

[\[10\]](#) Frankfurter Rundschau 25.7.2010.

[\[11\]](#) Ifo-Schnelldienst 5/2007.

[\[12\]](#) Focus-online 1.12.2008.

[\[13\]](#) BILD 5.3.2010.

- [14] DIW Wochenbericht 50/2010.
- [15] Michael Schlecht: Der Euro brennt. Positionspapier 21.5.2010.
- [16] Commerzbank Research Note: Euro-Peripherie vor der Lohnrevolution? 1.4.2011
- [17] BILD 5.3.2011
- [18] Yksityiskohdistusta ks. Michael Schlecht: Der Euro brennt. Positionspapier 21.5.2010.
- [19] WEF Competitiveness Report 2010.
- [20] Spiegel-online 10.3.2010
- [21] IAW:n lehdistötiedote 26.1.2010
- [22] Der Standard, 11.2.2010
- [23] Michael Schlecht: Der Euro brennt. Positionspapier 21.5.2010.
- [24] Griechenland, das Diktat von IWF und EU und die deutsche Verantwortung. Positionspapier des Wissenschaftlichen Beirates von Attac Deutschland.
- [25] Frankfurter Allgemeine Zeitung 25.5.2011.
- [26] Financial Times Deutschland 26.5.2011
- [27] Berenberg Bank, Macro Views, 20.5.2011.
- [28] Société Générale, The Economic News, 5.4.2011.
- [29] BILD 27.10.2010.
- [30] VP Bank, Investment News, 1.6.2011.
- [31] VP Bank, Investment News, 1.6.2011.
- [32] Tämä merkitsisi lisäriskejä pankeille. Bank for International Settlementsin mukaan Kreikka, Portugali, Irlanti ja Espanja olivat eurooppalaisille pankeille velkaa 1 340 miljardia euroa vuoden 2010 lopussa. Neljännes näistä oli saksalaisia pankkeja (http://bis.org/publ/qtrpdf/r_qa1106.pdf#page=100).
- [33] DZ Bank, Zinsmärkte, 9.5.2011.
- [34] Berliner Zeitung 27.4.2010. Johtavaan maailmanvaluuttaan liittyvistä eduista ks. AK 561, 20.5.2011. (http://www.akweb.de/ak_s/ak561/23.htm)
- [35] BILD, 5.3.2010
- [36] Bundesbank, lehdistötiedote, 13.4.2011.
- [37] Alexander Dobrindt, CSU, sanomalehti BILD:issä 5.3.2010.
- [38] Financial Times Deutschland, 20.5.2011.
- [39] BILD, 5.3.2010
- [40] BILD 25.2.2011
- [41] Financial Times Deutschland, 20.5.2011.
- [42] Börse online, 7.1.2010.

[\[43\]](#) Griechenland, das Diktat von IWF und EU und die deutsche Verantwortung. Positionspapier des Wissenschaftlichen Beirates von Attac Deutschland.